

Можливості для інвесторів в Україні

З кожним роком Україна стає все більш привабливою для інвесторів, надаючи доступ до величезного ринку збуту із понад 42 мільйонами споживачів. Порівняно з розвиненими країнами, меншими є витрати не тільки на робочу силу, а й на сировину та інші матеріали, зокрема електроенергію та воду.

Прямі іноземні інвестиції

За останні кілька років в Україні відбулося багато змін на краще. Зокрема, до головних зрушень належать покращення легкості ведення бізнесу та підтримка співпраці інвесторів і держави. За даними Державної служби статистики у 2018 році в економіку України залучено 2,87 млрд. доларів США прямих іноземних інвестицій, що на 0,36 млрд. доларів США більше, ніж у 2017 році.

Після впровадження реформ, спрямованих на захист іноземних інвестицій, Україна стала ще більш привабливим напрямком для міжнародних інвесторів. У рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business 2019 Україна посідає 71 місце у світі, порівняно з 76 місцем у 2018 році. Прямі іноземні інвестиції сприяють зростанню економіки та зайнятості. Крім того, ріст ВВП України в 2018 році досяг найвищого рівня з 2011 року, досягнувши 3,3%. Для європейських інвесторів близькість до ЄС, низькі витрати на робочу силу та її висока кваліфікація роблять Україну однією з найбільш інвестиційно привабливих країн.

Ще є й інші фактори, які сприяють розширенню інвестиційних зв'язків України: великий потенціал та практично необмежений внутрішній ринок; географічне положення на перетині основних транспортних шляхів між Європою та Азією; відносно недорога і водночас кваліфікована робоча сила; науковий потенціал; розвинена інфраструктура (порти, аеропорти, залізниці, склади, системи зв'язку та інженерні мережі) тощо.

Про величезний потенціал країни також свідчить кількість туристів, яка збільшується з кожним роком і, за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, досягла 14,2 млн. в 2018 році.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ), безумовно, є важливим фактором стимулювання економічного зростання в Україні. За даними Державної служби статистики України, надходження прямих іноземних інвестицій в Україну у 2018 році сягнули 2,87 млрд. доларів США. Загальний обсяг ПІІ (акціонерного капіталу) в 2018 році оцінювався в 31,6 млрд. доларів США.

Джерела ПІІ відзначаються різноманіттям. Так, найбільше інвестицій у 2018 році надійшло з Нідерландів – 951,5 млн. дол. США. Незважаючи на конфлікт на сході України, Російська Федерація залишається другим за величиною інвестором в країні, інвестувавши 495,6 млн. дол. США. Однак більше половини ПІІ у 2018 році надійшло з європейських країн, включаючи, як уже згадувалося, Нідерланди, Кіпр, Австрію, Францію, Великобританію та Польщу.

Надходження прямих інвестицій в Україну за країнами-інвесторами (найбільші обсяги) у 2018 році

Станом на 1 січня 2019 року

Аналіз за галузями показує, що понад 40% надходжень прямих іноземних інвестицій пов'язані з фінансами та страхуванням – 1 215,1 млн. дол. США (42,3%). Лідерами із залучення прямих іноземних інвестицій у 2018 році залишаються оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 599,4 млн. дол. США (20,9%), операції з нерухомим майном – 405,3 млн. дол. США (14,1%), промисловість – 302,1 млн. дол. США (10,5%), інформація та телекомунікації – 119,4 млн. дол. США (4,2%) та професійна, наукова та технічна діяльність – 93,2 млн. дол. США (3,2%).

Станом на 1 січня 2019 р.

Для залучення інвесторів в Україні запроваджено низку законодавчих стимулів, наприклад зелений тариф, операції з давальницькою сировиною, переваги для ІТ-фахівців тощо. Економіка України поступово лібералізується, пропонуючи одні з найвигідніших умов для здійснення інвестицій.

До галузей, які показали найбільш стрімке зростання протягом останніх років, а отже, є найбільш цікавими для інвесторів, належать галузь інформаційних технологій (ІТ-галузь), сільське господарство, автомобільна промисловість, переробна промисловість та відновлювана енергетика. Тому варто детальніше ознайомитися з кожною галуззю та розглянути причини, чому саме доцільно інвестувати в кожну з них.

Інформаційні технології

Впродовж останніх 10 років українська ІТ-галузь лідирувала за темпом зростання і стала центром тяжіння для більшості інвестицій. У 2018 році частка ІТ-сектору у ВВП становила 4%. При цьому українська галузь аутсорсингу та розробки програмного забезпечення займає провідні позиції у Центральній та Східній Європі.

Поліпшення економічних умов та фінансові стимули спонукають місцевих та іноземних інвесторів все більше інвестувати в українські ІТ-компанії. Наприклад, у 2018 році українські технологічні стартапи залучили рекордні 323 млн. дол. США. Інвестиції в українську ІТ-галузь збільшились на 22% порівняно з 2017 роком. У 2017 році українські технологічні компанії залучили 265 млн. дол. США. Це означає, що у сумі за останні п'ять років місцеві стартапи зібрали 1 мільярд дол. США, що зробило Україну однією з найважливіших локацій для інвестицій у Центральній та Східній Європі. Близько 90% фінансування надходить від іноземних інвесторів, при чому найбільша частка припадає на американські компанії.

Загалом українська ІТ-галузь щорічно поповнюється на 23 000 нових працівників, на разі налічуючи 172 000 фахівців. Понад 50% українських

IT-спеціалістів працюють в аутсорсингових компаніях.

Сільське господарство

Агробізнес – це локомотив української економіки. Україну історично називають житницею Європи, оскільки тут зосереджено близько 25% світових чорноземних ґрунтів, відомих високим рівнем родючості. Країна також є найбільшим у світі експортером соняшникової олії та одним із найбільших експортерів зерна.

Основними сільськогосподарськими культурами, що роблять Україну одним із світових лідерів, є зернові та кормові культури, включаючи пшеницю, кукурудзу, ячмінь, соняшник, цукровий буряк, тютюн, бобові, фрукти та овочі. Виробляючи 90-100 мільйонів тонн зернових культур щорічно, Україна зберігає провідні позиції у світі. При цьому країна є третім найбільшим експортером зерна у світі (щорічний експорт становить 50-60 мільйонів тонн).

Незважаючи на те, що іноземні інвестори добре знають конкурентні переваги сільськогосподарських земель, Україна відома ще й якістю та інноваціями в аграрному секторі. Українські агротехнічні компанії розробляють сучасні рішення, спрямовані на вдосконалення традиційних методів ведення сільського господарства.

Сільське господарство залишається пріоритетним сектором для українського уряду, особливо з огляду на підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та імплементацію Угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі з ЄС (ПВЗСТ). Завдяки своєму величезному потенціалу сільське господарство продовжує залишатися ключовою галуззю для інвестицій. На разі уряд реалізує кілька проектів за сприяння Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), спрямованих на підтримку сталого агробізнесу в Україні.

Автомобільна промисловість

Враховуючи географічне положення країни, висококваліфіковану робочу силу, науковий та промисловий потенціал і розвинену інфраструктуру, українська автомобільна промисловість пропонує широкі можливості для іноземних інвестицій.

Так, за багато років Україна зарекомендувала себе як надійний постачальник комплектуючих для німецької автомобільної промисловості. Більшість міжнародних компаній мають свої виробничі потужності у західних регіонах України і переважно орієнтовані на експорт. Продаж запчастин становить близько 60% обороту автомобільних комплектуючих.

Окрім того, Україна заявила про намір запросити в країну виробників електромобілів. За словами чиновників, потенційні інвестори вже готові працювати і чекають деяких законодавчих змін. Поки тривають переговори з виробниками електромобілів, іноземні заводи з виробництва автомобільних компонентів ростуть в Україні як гриби. Автомобільні заводи, що працюють тут, належать німецьким, японським, австрійським та французьким виробникам та низці інших компаній.

Те, що все більше іноземних виробників переносять свої виробничі потужності

в Україну, безумовно, свідчить про якість і високу кваліфікацію робочої сили та стабільний діловий клімат.

Переробна промисловість

Завдяки вигідному логістичному сполученню зі світовим ринком, Україна має величезний потенціал у переробній галузі. Зокрема, слід відзначити відносно недорого кваліфіковану робочу силу, сприятливе географічне положення на межі із Європейським Союзом, вигідні положення українського митного законодавства та стійке поліпшення ділового клімату.

Зокрема, поєднання вигідного географічного положення – на відстані одного дня їзди вантажівкою від Європи, величезного логістичного потенціалу, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, порівняно недорогої робочої сили та сприятливих положень українського митного законодавства роблять Україну привабливою для здійснення операцій з давальницькою сировиною, особливого митного режиму тимчасового ввезення товарів на митну територію України зі строком дії до одного року.

Так, законодавчі положення щодо операцій з давальницькою сировиною в Україні надають іноземним компаніям безліч можливостей скористатися перевагами географічного положення України. Незважаючи на те, що правове регулювання цього митного режиму в Україні все ще потребує реформування, багато іноземних компаній успішно користуються можливістю співпрацювати з місцевими партнерами або вже створили власні виробничі потужності для здійснення операцій з давальницькою сировиною.

Відновлювана енергетика

Зелений тариф в Україні є одним з найвищих у світі, що робить інвестиції в цю галузь дуже вигідними. В останні роки зелений тариф приваблює все більше міжнародних інвесторів в Україну і позитивно впливає на розвиток енергетики. Зелений тариф включно до 2030 року прив'язаний до курсу євро. Окрім того, Україна поставила за мету до 2035 року збільшити частку відновлюваної енергії в загальному обсязі виробництва електроенергії до 25%.

За офіційними даними уряду, відновлювана енергетика в Україні продовжує динамічно розвиватися. Сприятливі географічні умови в Україні, інтенсивне сонячне випромінювання, достатня швидкість вітру та лояльна до інвесторів законодавча база дозволяють розробляти масштабні проекти в галузі «зеленої» енергетики в Україні, що робить відновлювані джерела енергії однією з найпривабливіших галузей для інвестицій. Окрім того, країна також має величезний потенціал у виробництві електроенергії з біогазу.

У 2018 році інвестиції у відновлювану енергетику склали близько 730 млн. євро. У 2018 році в Україні побудовано електростанції, що виробляють електроенергію з відновлюваних джерел енергії, загальною потужністю 813 МВт, що майже в 3 рази більше, ніж у попередньому році. Зокрема, на сонячні електростанції припадає 646 МВт, на вітрові електростанції – 68 МВт, на біоелектростанції – ще 13 МВт, а на гідроелектростанції – 4 МВт. Крім того, повідомлялося, що низка великих іноземних інвесторів розпочали реалізацію 104 проектів з відновлювальної енергетики в Україні. Загальний обсяг інвестицій у галузь становитиме близько 4 млрд. євро. Зокрема, проекти з

Відновлювальної енергетики в Україні будуть реалізовувати фінські, данські та німецькі компанії. Електростанції перебувають на різних фазах готовності і повинні бути введені в експлуатацію найближчим часом.

Слід зазначити, що в березні 2018 року «зелену» електроенергію почала виробляти найбільша в Україні і третя за величиною в Європі сонячна електростанція потужністю 200 МВт. Проект був на 100% профінансований за рахунок коштів приватних інвесторів і реалізований менш ніж за рік.

Крім того, з 1 січня 2020 року зелений тариф буде частково замінений на «зелені» аукціони з метою забезпечення оптимальної підтримки виробників відновлюваної енергії та збалансування ринку електроенергії.

Дерегуляція

Серйозні кроки з дерегуляції, здійснені останнім часом, значною мірою послабили бюрократію, яка панувала у державному секторі. Підприємства та громадяни в Україні вже зараз відчувають сприятливі наслідки реформи децентралізації, трансформації місцевого самоврядування, яка розпочалася у 2014 році і триває досі.

Масштабні заходи з дерегуляції та децентралізації спрямовані на дерегуляцію господарської діяльності, гармонізацію законодавства України із законодавством ЄС та залучення як іноземних, так і внутрішніх інвестицій.

До основних заходів із дерегуляції належать передача повноважень Міністерства юстиції України з реєстрації органам місцевої влади та приватному сектору, спрощення реєстрації права власності, зменшення кількості дозволів, погоджень та ліцензій, а також кількості довідок, спрощення адміністрування податків тощо. Очікується, що ці заходи матимуть масштабні наслідки, що у свою чергу дозволить зробити державне управління прозорим і гнучким.

Як інвестувати в Україні

Україна переживає низку позитивних змін, і на разі проводяться масштабні реформи, щоб зробити країну більш привабливою для ведення бізнесу. Наприклад, компанію можна зареєструвати лише за декілька днів. Більше того, у 2016 році було спрощено реєстрацію компаній завдяки відкриттю сервісного центру, що надає широкий спектр послуг – реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та нерухомості.

Важливими законодавчими документами, що регулюють стан іноземних інвестицій в Україні, є Закон України «Про інвестиційну діяльність» (1991 р.), Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» (1991 р.), Закон України «Про режим іноземного інвестування» (1996 р.), Постанова Правління Національного банку України № 280 «Про врегулювання питань іноземного інвестування в Україну» (2005 р.).

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» (1991 р.), Україна гарантує захист іноземних інвестицій та нерухомості на недискримінаційній основі для всіх суб'єктів, що здійснюють інвестиційну діяльність, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності.

Відкриваючи бізнес в Україні, іноземні інвестори можуть вибирати з широкого спектру міжнародно визнаних організаційно-правових форм, таких як товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство, представництво іноземної юридичної особи, спільне підприємство та фізична особа-підприємець. Вибір має здійснюватися з урахуванням конкретної ситуації та ділових потреб інвесторів.

Для іноземців, які мають намір інвестувати в Україну, існує низка варіантів здійснення інвестицій, зокрема:

- відкриття інвестиційного рахунку в одному з українських банків та здійснення переказу іноземної валюти на нього з-за кордону;
- здійснення прямого переказу іноземної валюти на поточний рахунок українського громадянина з-за кордону;
- продаж іноземної валюти, що надійшла на інвестиційний рахунок, та перерахування виручки від продажу іноземної валюти в гривнях на інвестиційний рахунок для здійснення іноземної інвестиції;
- інші способи, передбачені Постановою Правління Національного банку України № 280 «Про врегулювання питань іноземного інвестування в Україну» (2005 р.).

Іноземні громадяни, які мають намір проживати, працювати або наймати працівників в Україні, повинні отримати дозвіл на роботу та/або дозвіл на тимчасове проживання.

Висновки

Загалом, прогнози для української економіки залишаються позитивними з огляду на зростання обсягу прямих інвестицій та експорту, а також покращення бізнес-клімату. Найшвидший розвиток за останні роки спостерігався в галузі інформаційних технологій, сільському господарстві, автомобільній промисловості, переробній промисловості та відновлюваній енергетиці. Очікується, що цей темп розвитку зберігатиметься і надалі. Проте це не означає, що інвестори не повинні ретельно зважувати ризики, притаманні для кожної окремої галузі. Маючи все необхідне для розвитку бізнесу, Україна стає все привабливішою для міжнародних інвесторів. Незважаючи на низку викликів, інвестори цінують готовність уряду та суспільства до здійснення кроків задля перетворення України на динамічну ринкову економіку.